

ԱՊԱԳԻՆՅ

ԽԳ. ՏԱՐԻ ԹԻ 2399 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ՕԳՈՍՏՈՍ 2023
• VOL. XLIII, NO 2399 • 28 AOÛT 2023 • MONDAY, 28 AUGUST 2023

Entrusted for over 25 years

Journey Home™ coverage included with new pre-arrangement contracts* (\$595 value)

www.komitas.ca (514) 331-0400

ՓԱՇԻՆԵԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԻ, ՈՐ ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ԿԸ ԾՐԱԳՐԵ ՄԻԱԿՈՂՄԱՆԻՕՐԵՆ ԲԱՆԱԼ ԼԱՉԻՆԻ ՄԻՋԱՆՑՔԸ՝ ԹՈՅԼԱՏՐԵԼՈՎ ՄԻԱՅՆ ԵԼՔԸ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԵՆ

Հայաստանի կառավարության նիստի ժամանակ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան յայտարարեց, որ տեղեկություններ ըստացած է, որ ծրագրեր կը մշակուին Լաչինի միջանցքը միակողմանիորեն բանալու, այսինքն՝ Լեռնային Ղարաբաղէն միայն ելք թոյլ տալու ուղղութեամբ:

«Արմէնփրէս»-ի հաղորդմամբ՝ վարչապետը նշեց, որ Լաչինի միջանցքի ապօրինի արգելափակելը Ատրախանի կողմէ կը շարունակուի, եւ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան, մասնաւոր հատուածի, Ֆրանսիայի կողմէ Լեռնային Ղարաբաղի համար նախատեսուած մօտ 400 թօն մարդասիրական բեռը կը շարունակէ սպասել Լաչինի միջանցքի մուտքի մօտ:

«Միեւնոյն ժամանակ, մարդասիրական իրավիճակը Լեռնային Ղարաբաղի մէջ կը շարունակէ մնալ լարուած: Իրադրութեան միակ փոփոխութիւնն այն է, որ Կարմիր խաչի եւ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ Ռուսաստանի Դաշնութեան խաղաղապահ զօրախումբի միջոցով բուժման կարիք ունեցող եւ այլ քաղաքացիներու որոշակի շարժ սկսած է Լաչինի միջանցքով: Միեւնոյն ժամանակ, մեզ հասաստի տեղեկություններ հասած են, թէ ծրագրեր կը մշակուին Լաչինի միջանցքը միակողմանիորեն բանալու, այսինքն՝ Լեռնային Ղարաբաղէն ելք թոյլ տալու մուտք թոյլ չտալու ուղղութեամբ», - ըսաւ Փաշինեան:

Ան յիշեցուց, որ այս պահուն նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան մէջ կը գտնուին Լեռնային Ղարաբաղի բազմաթիւ բնակիչներ, որոնք չեն կարողանար վերադառնալ Լեռնային Ղարաբաղ: Անոնցմէ շուրջ 5 հազարը՝ նախորդ տարուայ Դեկտեմբերէն ի վեր Լաչինի միջանցքի ապօրինի փակ ըլլալու հետեւանքով, շուրջ 30 հազարը՝ 2020 թուականի Նոյեմբերի 9-ի եռակողմ յայտարարութեան 7-րդ կէտի չկիրառելու հետեւանքով:

ՐԱՖՖՅԻ ԷԼԻՕԹԻ՝ ԹԵՔԵԱՆԻ ՄԷՋ ՀԵՏԱԲԵՐՔՐԱԿԱՆ ԽՕՍԱԶՐՈՅՑԸ

Անցեալ շինգշաբթի օր Օգոստոս 17-ին, Թեքեանի «Յարութիւն եւ Սիմա Արզումանեան» Սրահը լեցուած էր խումբ բազմութեամբ մը որ եկած էր լսելու Ելոյթը նախկին Մոնթրէալի մեր գաղութին ծանօթ երիտասարդ քաղաքական լրագրող Րաֆֆի Էլիօթին՝ որ այցելութեամբ կը գըտնըուէր Մոնթրէալի մէջ:

Րաֆֆի Էլիօթի պարագան իսկապէս բացառիկ է: Ան Մոնթրէալի ծնողներով իր ուսումը եւս աւարտելէ ետք այստեղ որոշած է հաստատուիլ Երեւան: Ան ամուսնացած է այնտեղ, տեղացի իր շնորհալի տիկնոջ հետ, եւ հայրն է երկու զաւակներու: Րաֆֆին Հայաստանի մէջ յաջող կերպով հաստատած է իր սեփական գործը եւ մինչեւ այսօր ձեռնբերեցութեամբ, գոհունակութեամբ եւ յայտնի յաջողութեամբ Երեւանը դարձուցած է իր մնայուն բնակավայրը: Նոյն ժամանակ Րաֆֆի Էլիօթ ծանօթ է իբրեւ քաղաքական եւ ընկերային նիւթերու մասին փնտռուած լրագրող մը: Իր յօդուածները յաճախ կը կարդանք մեր «ԱՊԱԳԱՅ» շաբաթաթերթին «The Armenian Mirror Spectator» թերթին եւ այլ անգլիատառ թերթերուն մէջ:

Որոշ է թէ մանաւանդ այս օրերու Հայաստանի եւ Արցախի տագնապալից վիճակին բերմամբ, հոծ թիւով ներկաներ մեծ հետաքրքրութեամբ եկած էին լսելու վկայությունները եւ մեկնաբանությունները կացութեան անմիջականօրէն ծանօթ երիտասարդ լրագրողին:

Խօսազրոյցը կը վարէր Թեքեանի ղեկավարներէն եւ նոյն ինքը գործնապէս Հայաստանի մէջ ծրագիրներ յաջողցուցած պրն. Արթօ Մանուկեան:

Րաֆֆի Էլիօթ գրեթէ երեք ժամ տեւող այս երեկոյթին ընթացքին առաջին բաժնին մէջ նախ տուաւ ընդհանուր եւ առարկայական պատկեր մը Հայաստանի մէջ այս օրերուն տիրող մթնոլորտին մասին: Շատ անմիջական եւ հարազատ կերպով ան նկարագրեց առօրեայ կեանքը պարզ ժողովուրդին:

Որոշ կերպով դրական օրինակներով, Րաֆֆին նկարագրեց յատուկ բնագաւառներուն մէջ այս շրջանին այնտեղ ծաղկող առեւտրական գործունեությունները: Երեւանը դարձած է նաեւ զբօսաշրջիկային ժամանցներով եւ համեղ ճաշացուցակներ սպասարկող ճաշարաններով լեցուն հաճելի քաղաք մը:

Բնականաբար հարցը բոլորովին կը տարբերի երբ կ'անդրադառնանք այսօրուան ձգտուած քաղաքական մթնոլորտին, եւ մանաւանդ Արցախին սուր տագնապին ուր սաստկացող այսօրուայ կացութիւնը, 120,000 մեր ազգակիցները բերած է ցեղասպանութեան սեմին:

Առաջին բաժնէն ետք Արթօ Մանուկեան սկսաւ առիթ տալ ներկաներուն որոնց արտայայտությունները շուտով ուղղուեցան դէպի գոյութեանական քաղաքական եւ ընկերային մեծ հարցերը: Մտահոգութեան մեծ խնդիրներէն մէկն է բնականաբար թէ նկատի ունենալով

ԱՊԱԳԻՆՅ

ԳՐԱՎՈՒՄԾ ԹՈՒՎԱԿԱՆ

Շաբաթ՝ 4 Նոյեմբեր 2023-ին
«ԱՊԱԳԱՅ» շաբաթաթերթի 48-րդ տարեդարձի
ամիթով՝
«Արամ Խաչատուրեան»ի 120-ամեակի
տօնակատարություն:

Մանրամասնությունները յաջորդիւ...

ԽԻՍՏ ՄՏԱՀՈԳԻՉ ԱՐՏԱԳԱՂԹԻ ՆՈՐ ԱԼԻՔ... ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Ամերիկեան վիզայի դիմումներ ու յարակից փաստաթուղթեր պատրաստող երեւանեան գործակալութիւններէն մէկուն տնօրէնը, Նախկին լրագրող, օրերս մտերմաբար ինծի կը յայտնէր, թէ անձնակազմի սակաւութեան եւ դիմումներու առատութեան պատճառով Ամերիկեան դեսպանատան հիւպատոսական բաժինը մինչեւ յառաջիկայ Փետրուար յետաձգած է Նոր դիմումներու ընդունումը սովորական վիզայի համար:

Առանց բարեկամիս վկայութեան ալ կարելի է պարզ աչքով նկատել, թէ Միացեալ Նահանգներ մեկնողներուն եւ մեկնիլ փափաքողներուն թիւը զգալիօրէն շատցած է, ինչ որ կը յուշէ կամ ենթադրել կու տայ արտագաղթի նոր ալիքի մը մասին, ոչ միայն դեպի Մ. Նահանգներ, այլ նաեւ այլեւայլ եւրոպական երկիրներ, բացառութեամբ Ռուսաստանի, որ 90-ական թուականներուն, ինչպէս յայտնի է, գաղթականութեան գլխաւոր թիրախն էր հայաստանցիներուն՝ 800 հազարէն մինչեւ 1 միլիոն ներգաղթելներով: Հիմա Ռուսաստանը, յատկապէս պատերազմական այս օրերուն գրաւիչ տեղ մը չէ հայերուն համար:

Ընդհակառակը, պատմութեան մէջ առաջին անգամ Երեւանն է շատ գրաւիչ դարձեր յատկապէս երիտասարդ ռուսերուն համար, որոնք օգտուելով ամերիկեան ու եւրոպական հակառուսական պատժամիջոցներէ զերծ ըլլալու շայաստանի դիւրութիւններէն, համաճանցային ազատ կապ, դրամատնային աշխոյժ սպասարկութիւններ եւ այլն, հոս՝ Երեւան փոխադրած են իրենց արտասահմանեան գործառոյթները, միաժամանակ երկիւք բարձրացնելով վարձու բնակարաններու, սննդեղէնի, փոխադրամիջոցներու, հաճոյքի վայրերու եւ մանաւանդ խմելարաններու գիները:

Անոնց ներկայութեամբ զգալիօրէն մեծցած են կարգ մը դրամատուներու դրամագլուխները, մտահոգութիւն պատճառելով մասնագէտ ֆինանսիստներու, քանի որ ռուսական ներկայութիւնը, ուշ կամ կանուխ, ժամանակաւոր բնոյթ կը կրէ եւ, հետեւաբար հետագայ default-ի պատճառ կրնայ դառնալ:

Առայժմ մէկ կողմ ձգելով այս վերջին՝ շատ կարեւոր խնդիրն քննութիւնը, մանաւանդ որ անիկա կը պահանջէ մասնագիտական հմտութիւններ, վերադառնանք մեր բուն նիւթին:

Որո՞նք են պատճառները արտագաղթելու ցանկութեան այս նոր մագլցումին:

Պաշտօնական կամ ստուգուած տուեալներու եւ մասնագիտական վերլուծութիւններու բացակայութիւնը մեզի թոյլ չի տար հաւաստի եւ սպառիչ եզրակացութիւններու յանգիլ: Փոխարէնը, անձնական դիտարկումներու, ծանօթներու հետ զանազան զրոյցներու եւ վիճակագրական սուղ տուեալներու համադրումով կարելի է մի քանի պատճառ թուարկել:

ա) Անվստահութիւնը ապագայի նկատմամբ: Այո՛, այո՛, այլեւ շատ քիչեր կը հաւատան վարչապետին նախընտրական կարգախօսին: «Կայ ապագայ», հարց կու տար եւ ինք ալ վստահ կը պատասխանէր իր հարցումին՝ «Կայ ապագայ»: Շատ-շատեր այժմ ծիծաղելի կը գտնեն այդ խօսքը: Յաջորդ հինգ տարիներուն պատահած աղէտները՝ պատերազմ, պարտութիւն, Արցախի մեծ մասի կորուստ, բուն շայաստանի տարածքներու դէմ սողացող ոտնձգութիւններ, աջէն ու ձախէն սպառնալիքներ, բարեկամ համարուած երկիրներէ անտեսում՝ հետեւանք ձախաւեր դիւանագիտութեան, անտեղի կամ անօրինական ձերբակալութիւններ, բանտարկութիւն, ատելութեան խօսք,

ազգային արժէքներու նկատմամբ արհամարհանք, ազգային մէկութեան գաղափարի նկատմամբ քամահրանք, իսկ վերջին 8 ամիսներուն արցախահայութիւնը սովամահութեամբ ոչնչացնելու թուրք-ազերիական ճնշումներուն դէմ պաշտօնական Երեւանի անզօրութիւն, - այս բոլորը մեր երկրին մէջ ստեղծած են անվստահութեան, անպաշտպանութեան մթնոլորտ մը, որ ամբողջական ժխտումն է աւելի լաւ ապագայ մը ունենալու յոյսերուն:

բ) շայաստանը դարձած է ոչ փրոֆեսիոնալ կառավարման model: Մէկ օրինակ կը բաւէ կառավարութեան ապիկարութիւնը նաեւ գետնի վրայ ներկայացնելու համար: Այս օրերուն այգեկութիւնը սկսած է: Շագարաւոր այգեպաններ չեն գիտեր ինչ ընել իրենց մեծ դժուարութեամբ եւ ծախսերով աճեցուցած խաղողը իրացնելու համար: Անոնց հիմնական սպառողները կամ յաճախորդները խմիչք՝ օղի, քննեաք արտադրող բազմաթիւ ընկերութիւններն են, որոնք կը նախընտրեն փոխանակ տեղական խաղողի՝ Պուլկարիայէն կամ այլ երկիրներէ խաղողի spirit ներմուծել, քիչ մը աւելի աժան: Խելացի կառավարութիւն մը օրէնքի ուժով պիտի սահմանափակէր կամ կրկնակի անգամ բարձրացներ ներմուծող այդ ապրանքին գինը եւ ստիպէր գործարաններուն՝ տեղական ապրանքը գնել:

Եւ այս օրինակը կը տարածուի տնտեսական շատ-շատ մարզերու վրայ: շայաստանի տնտեսութիւնը այսօր գերազանցապէս հիմնուած է ներածումներու վրայ, փոխանակ արտադրական միաւորներ ստեղծելու եւ գործազրկութեան նիշը նուազեցնելու:

Ներկայ իշխանութիւնը առիթ չի փախցնէր կրկնելու, թէ պետական պիտոճէն լեցուն է, նոյնիսկ յաճախ օգտագործելով «աննախադէպ» արտայայտութիւնը: Եթէ այդպէս է, ու ես կը հաւատամ որ այդպէս է, հապա ինչո՞ւ անցնող մի քանի տարիներուն արտադրական կամ արդիւնաբերական որեւէ մեծ կամ միջին տարողութեան գործարան չստեղծուեցաւ պետական վարկով կամ օժանդակութեամբ:

Միայն մէկ պաշտօնական տուեալ՝ խօսուն եւ աղէտալի, եթէ նկատի ունենանք այն իրականութիւնը, որ շայաստանի բնակչութեան շուրջ 60 տոկոսը գիւղատնտեսութեամբ եւ անոր յարակից գործերով կը զբաղի. Երեւանի գիւղատնտեսական (Աքրարային) համալսարանը այս տարի 600-ի փոխարէն 40 նոր ուսանող պիտի ունենայ: (Հնու աւելորդ չէմ համարէր յիշեցնելու, որ հնագոյն այդ համալսարանին շէնքը 30-ական թուականներուն կառուցուած է մեր «Պայքար» թերթին հանգանակած գումարներով):

Թերեւս աւելորդ է ըսել, որ պետական պիտոճէին կարեւոր մասը կը ծախսուի «աննախադէպ» ուռճացուած ոստիկանական ուժերու, պետական պաշտօնեաներու, դատաւորներու եւ դատախազներու 'աննախադէպ' բարձր ամսականներուն, պարզեւավճարներուն, ինքնաշարժներուն, այցելութիւններուն եւ զուարճանքներուն վրայ: Այլ խօսքով՝ գումարները կը ծախսուին միայն այն կառոյցներուն, շրջանակներուն եւ անհատներուն վրայ, որոնք կ'ապահովեն իշխանութեան յարատեւումը:

Ինչպէս կը տեսնուի, երիտասարդ սերունդի ապագայի անհեռանկարութիւնն է, որ պատճառ կը դառնայ արտագաղթելու տրամադրութեան ձեւաւորումին, մանաւանդ այն երիտասարդութեան, որ տակաւին ամուսնացած չէ, ընտանիք չէ կազմած, չունի կաշկանդող որեւէ պատասխանատուութիւն եւ պատրաստ է, ինչպէս ժամանակին, բայտս որոնելու արկածախնդրութեան ընդառաջ երթալ:

գ) Այս իմաստով ամենամտահոգիչը, դարձեալ երիտասարդ սերունդին ամնչուող, բանակային տարիքի հասած կամ հասնող տղոց խնդիրն է:

Շայաստանէն արտագաղթող կամ արտագաղթելու տրամադրութիւն ունեցող ընտանիքներու մեծ մասը, անձնական դիտարկումով, 12-16 տարեկան տղայ զաւակ ունեցողներուն կը վերաբերի: Յատկապէս 44-օրեայ պատերազմէն ետք, ուր ամբողջ սերունդի մը, շուրջ 5000 հոգի, զոհուիլը տեսանք: Անոնց մայրերու եւ միւս հարազատներու խոշտանգին ու նուաստացումին, ինչպէս նաեւ շուրջ 10 հազար հաշմանդամ դարձած տղոց նկատմամբ, մեղմ խօսքով, ոչ պատշաճ վերաբերմունքին, բնական է մեր նորահաս այդ

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԻ ԿՐԱԿՈՅՆ ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՂ ՄԸ ԶՈՂՈՒՄ Է

Շայաստանի Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը յայտնած է սահմանին ատրպեյճանական կողմի կրակոցէն զինուորական ծառայողի մը զոհուելուն բօթը:

«Արմէնփրէս»-ի փոխանցումով Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը այս մասին հաղորդագրութիւն տարածած է:

«21 Օգոստոսին՝ տեղւոյն ժամը 15:30-ի սահմաններուն, Ատրպեյճանի զինեալ ուժերու ստորաբաժանումները կրակ բացած են Ախարաձորի բաժինին մէջ տեղակայուած հայկական դիրքին ուղղութեամբ, որուն հետեւանքով իրազէնային մահացու վիրաւորում ստացած է զինուորական ծառայող Վանիկ Արամի Ղազարեան:

Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը կը վշտակցի եւ զօրակցութիւն կը յայտնէ զինուորական ծառայողի ընտանիքի անդամներուն, հարազատներուն եւ ծառայակիցներուն», ըսուած է հաղորդագրութեան մէջ:

ԱԳՍԿԷՅ
Ծաբաթաթերթ

ABAKA

Hebdomadaire Arménien
Armenian Weekly ISSN 0382-9251

Publié par /Published by
Le Centre de Publication Tékéyan
825 rue Manoogian, Saint-Laurent,
Québec H4N 1Z5

Tél: (514) 747-6680 • FAX: (514) 747-6162
e-mail: abaka@bellnet.ca
www.tekeyanmontreal.ca

Պատասխանատու խմբագիր՝
ՍԷՏԻՍ ՊՍԳՍԼԵՆ

Ծանուցումներու
նուիրատուութիւններու եւ
գրասենեակի պատասխանատու՝
ՍՍԼԵԻ ՄՍՐԿՈՍԵՆ

Թորոնթոյի պատասխանատու՝
ՄՍՍԱԹ Բ. ՄՍՍՈՒՐԵՆ

Canada
2nd Class \$80 (QC & ON)
1ère classe/first class \$150
U.S.A. 1st class (US) \$150
Autres pays/Other countries:
1st class (US)\$120
Per issue \$1.75
Dépôt légal: Bibliothèque du Québec
PM40015549R10945
TPS/GST - R119209294 • TVQ/PST #1006268699

Financé par le gouvernement du Canada
Funded by the Government of Canada

Canada

«ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍ ՊԱՅԸ 2020-ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ՉԷ ՄԱՐՍՈՒԱԾ ՍՓԻՒՔԻ ՄԷՋ». ԱՐԱՍ ԱՐՔՈՒՆ

ՅԱՏՈՒԿ «ԱՊԱԳԱՅ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻՆ

Մեր հարցումներուն կը պատասխանէ «Armenian Mirror Spectator» թերթի, ինչպէս նաեւ Թէքէան Մշակութային Միութեան, Ամերիկայի եւ Գանատայի վարիչ տնօրէն՝ Արամ Արքուն:

Պրն. Արքուն, Արցախի պաշարումը առկայ է ութ ամիսէ ի վեր: Ունինք դրժ-բախտութիւններ, սովամահութիւն եւ ընդհանուր յուսահատական պատկեր, բայց պիտի պայքարինք վստահօրէն:

Միւս կողմէ Արցախեան խնդրին նուիրուած ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան Խորհուրդի առաջին նիստը արդէն մեր ետին է: Առհասարակ Արեւելեան Ամերիկայի պրիսմակէն դիտուած ինչ են ակնկալիքները:

Տրամադրութիւնները կարծէք անվտանգութեան ուղղուածութիւն ունին, քանի որ մինչեւ հիմա, միջազգային հարթակներու վրայ, Ատրպէյճանը յանդիմանելու, շրջափակումը վերացնելու լաւ խօսքեր եւ խոստումներ միայն կը լսենք, բայց գործնական որեւէ քայլ դեռ չենք տեսած: ՄԱԿ-ին դիմելը լաւ նշան մըն է, որ գոնէ Արցախի հարցը լսուեցաւ այդ բարձր հարթակէն: Բայց պէտք է յիշենք, որ այս Անվտանգութեան Խորհուրդին մէջ տասնհինգ անդամ կայ: Հինգ մնայուն անդամներն են Արուսաստանն է, եւ կրնայ ըլլալ, որ զանազան պատճառներով, գործնական քայլ առնելը արգիլէ: Վստահ, որ դիւանագիտական առումով Հայաստանը նախապէս պատրաստութիւն տեսած է, որպէսզի յաջողութեան սկիզբի մը հիմքը դրուի: Կենթադրենք, որ առնուազն յայտարարութիւն մը պիտի տրուի, բայց չենք գիտեր եթէ այդ պիտի ունենայ որեւէ ստիպողական գործադրական բաժին:

Դուք Միացեալ Նահանգներէն՝ Պոսթընէն կը խօսիք, եւ այսօր տխուր իրականութիւն մը կայ, քանի որ Արուսաստանը՝ աւելի քան իր 70-80 տարուայ դաշնակիցը Հայաստանը անտէր թողած է: Աշխարհը նաեւ կը դիտարկէ այդ մէկը: Մինչ այդ ԱՄՆ կ'ուզէ առիթը չփախցնել եւ նեցուկ կանգնիլ Հայաստանին: Իրական պատկերը ինչ է: Ինչ են շահերու յարաբերակցութիւնները: Ձեր կարծիքով, Արուսաստանի կողմէ ինչո՞ւ այս փորձերը կը կատարուին, եւ դուք ալ ըսիք, որ Արուսաստանը յանկարծ կրնայ «վէթօ» դնել եւ այս թեման փակել: Ինչպէս կը դիտարկէք այս բոլորը:

Ինչպէս նախապէս ըսի, ԱՄՆ-ի կոչերը թուղթի վրայ մնացին, այսինքն գործնական քայլեր չառնուեցան: Այդ դրական է, որ բանակցութեան փորձեր եղան, սակայն գործնական որեւէ բան տեղի չունեցաւ: Դժբախտաբար, չեմ կարծեր, որ մեր ԱՄՆ-ի կառավարութիւնն ալ կրնայ կամ ի վիճակի է աւելի մեծ ձեռք միջամտելու հարցին: Խնդիրը այն է, որ Ամերիկան կ'ուզէ Արուսաստանը դուրս մղել շրջանէն, եւ դէպի Ուքրանիա ուղարկած իր օգնութիւնը նաեւ այդ նպատակով է: Բայց միւս կողմէ, մենք կը հասկնանք, որ Ամերիկայի ամենամօտիկ դաշնակիցները Թուրքիան եւ Ատրպէյճանն են: Հայաստանը նոյնիսկ եթէ ամբողջապէս արեւմուտքի կողմը անցնի, ցանկին վրայ ամենէն վերջին տեղը պիտի գրաւէ, քանի որ Թուրքիան շատ աւելի ազդեցութիւն պիտի ունենայ, նոյնպէս Ատրպէյճանը իր քարիւղի եւ կազի ներուժով: Պէտք է իրատես ըլլանք: Նոյնն ալ կրնանք

ընել Արուսաստանի պարագային: Հայաստանը կամ Արցախը, իբր դաշնակից կամ իբր կարեւոր երկիր, շատ բարձր տեղ չեն գրաւեր անոր համար: Ուրեմն իրատեսական չէ սպասելը, որ Ամերիկայի կամ ՆԱԹՕ-ի օգնութեամբ լրիւ պիտի կարենանք ձեռքազատիլ այս կացութենէն: Որոշ չափով՝ այդ կրնանք օգտուիլ Ամերիկայէն, բայց սահմաններ կան: Նոյնպէս Արուսաստանը, իր ամանդական դերը չկրցաւ շարունակել, աւելի մեծ քաղաքական շահերու պատճառով: Ուքրանիոյ պատերազմը զինք տկարացուց եւ ան ստիպուեցաւ տնտեսական առումով յենիլ Ատրպէյճանի եւ Թուրքիոյ վրայ, հետեւաբար չի կրնար այդ շահերը զոհել Հայաստանի համար: Մենք բարեկամ չունինք, այլ քաղաքական շահեր կան եւ Հայաստանի տալիքը այնքան մեծ չէ, թէ Արուսաստանին եւ թէ Ամերիկային: Այդ պատճառով ալ այսօր շատ դժուարին վիճակի մէջ ենք:

Եթէ սեպտեմբ, որ մենք չկրցանք որեւէ բան քաղել այս եղածէն, մեր յաջորդ քայլը ինչ պիտի ըլլայ: Ատրպէյճանը, զենքի ուժով չկարենալով իր նպատակին հասնիլ, կ'ուզէ արցախահայութեան վրայ օդակը սեղմելով խեղդամահ ընել, սովամահ ընել եւ ի վերջոյ Արցախը հայաթափել:

Այդ, շատ դժուար վիճակ է, մեր ձեռքը շատ քարտեր չմնացին: Միակ բանը, որ կրնանք ընել, կրնանք փորձել միջազգային ըլլայ ռուսական, ըլլայ եւրոպական, ըլլայ ամերիկեան միջամտութիւնը ապահովել, գոնէ շրջափակումը կտրել: Պատերազմը կորսնցնելէն յետոյ ալ ետ նայելու պէտք չկայ: Դժուար վիճակի մէջ ենք: Յոյսը այն է, որ դիւանագիտական միջոցներով ճնշումներ բանեցնենք, որպէսզի փրկենք արցախահայութիւնը, ինչ ձեռք ալ ըլլայ ըլլայ օդային ճանապարհով, ըլլայ ցամաքային: Հիմա դանակը ոսկորին հասած է, եւ արագ պէտք է շարժիք, քանի որ վիճակը օրէ օր աւելի վատ կը դառնայ:

Սփիւռքի մէջ որոշակի նոր շարժում սկսաւ, այն իմաստով, որ նոյնիսկ բարձր մակարդակի Արցախցի պատասխանատուներ մեղադրեցին Սփիւռքը, որ լուռ է: Մենք կը տեսնենք, որ Լոս Անճըլըսի մէջ ցոյցեր տեղի կ'ունենան, նաեւ Նիւ Եորքի ՄԱԿ-ի կեդրոնին առջեւ մեծ ցոյցեր եղան: Այս քայլերը յուսադրիչ են, թէ սովորական ալիք է, որ կու գայ ու կ'երթայ: Ինչ դասեր քաղել այս բոլորէն:

Պէտք է հասկնանք, որ Սփիւռքին մեծ մասը շուարած է, չի գիտեր ինչ պիտի ընէ, քանի որ 2020 թուականի պարտութեան հարուածը եթէ որոշ չափով մարսուեցաւ Հայաստանի մէջ, Սփիւռքի մէջ շատ դժուար եղաւ դէմ առ դէմ գալը, ընդունիլը: Ինչպէս Հայաստանի մէջ, մեր մէջն ալ պառակտումը մեծ է: Ժողովուրդին մէկ մասը Հայաստանի ղեկավարութիւնը «դաւաճան» կ'որակէ, եւ կ'ըսէ, թէ ան «դաւաճանած» է հայ ժողովուրդի շահերը, միւս մասը՝ հակառակը, կը հաստատայ, որ Հայաստանի ղեկավարութիւնը ճիշդ կ'ընէ, թէ ճնշման տակ ուրիշ բան չի կրնար ընել: Երբ պատերազմը կորսնցուցինք եւ Արցախի մեծ մասը Ատրպէյճանին ձեռքը ինկաւ, նուիրատուները, որոնք օգնած էին, որ Արցախի հողին վրայ հաստատութիւններ հիմնուին կամ ծրագիրներ մշակուին, անոնք քիչ մը շշմեցան: Շատեր սկսան մտածել աւելի Հայաստանի վրայ կեդրոնանալու մասին: Յետոյ, տեսնելով, որ Հայաստանի հողերն ալ կամաց-կամաց կը գրաւուին, այդպէս շատ մտահոգեց զիրենք: Թէ ինչ պէտք է ընենք, շատ դժուար է պատասխանելը:

Մեր քաղաքական ուժերը նոյնպէս պառակտուած վիճակի մէջ են: Ուրեմն կը կարծեմ, որ ատիկա մղիչ ազդակ մըն է, եւ այդ պատճառով է, որ ցոյցեր կը տեսնենք, քանի որ մարդիկ կ'ուզեն բան մը ընել, օգտակար դառնալ: Ցոյց եթէ պիտի ընենք, պէտք է գիտնանք, թէ ուր պէտք է ընենք: ՄԱԿ-ին առջեւ ընելը շատ լաւ է: Քալիֆօրնիոյ մէջ ընելը լաւ է, քանի որ մեծ թիւ կարելի է հաւաքել եւ ձայնը լսելի դարձնել: Իսկ հայութեան փոքր թիւ ունեցող շրջաններուն մէջ թիրախները պէտք է որոշուին: Պետութիւնները պէտք է կերպով մը շարժենք: Դժուար բան է, սակայն յոյս ունիմ, որ կացութիւնը մօտ ատենէն կը փոխուի:

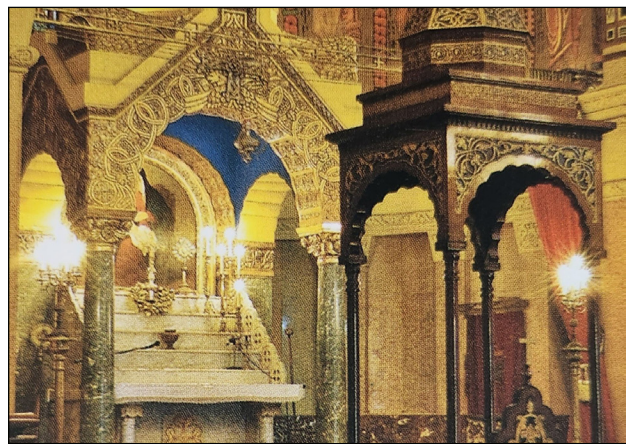
Շարագորոյցը՝ Սագօ Արեանի

ԳԱՅԻՐԷՒ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՇԱԿԵՑ՝ ՊԵՐՏ ԳՈԳՈՐԵԱՆ

«Նոգեկան մխիթարութեամբ կը յիշենք այն պահերը, երբ մեր այցելութեանց առթիւ Գահիրէ, ձեզի հետ միատեղ աղօթեցինք Ձեր փառաւոր աղօթքի Տունին մէջ որ հայ սփիւռքի ամբողջ տարածքին ամենէն գեղեցիկ տաճարն է, յորինուած հայկական դասական ճարտարապետական հարազատ ոճով»: *
Վազգէն Ա. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց (ի Նոյեմբերի 1978 ամի)

«Պատմութիւն Շինութեան Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Նորաշէն Եկեղեցոյ Գահիրէի» գիրքին հեղինակն է Թ. Ե. Գ. (Թորգոմ Եպս. Գուշակեան հետագային արքեպիսկոպոս): **
Գիրքը հրատարակուած է 1927-ին. այսինքն նախքան օծումն ու նաակատիքը:
Բացառիկ բծախնդրութեամբ եւ անհաւատալի մանրամասնութեամբ երջանկայիշատակ սրբազան հայրը՝ պատմականը կ'ընէ այդ շինութեան:
Եկեղեցին շինուած է հայկական ճարտարապետութեան ուսումնասիրուած ծրագրի մը համաձայն:
Պրն. Լեւոն Նաֆիլեանի կը վիճակուեր եկեղեցիին ճարտարապետութիւնը:

-« Յատակագծին մասին ներշնչուած է Անիի Մայր Եկեղեցին, արտաքին կառուցուածքին մասին՝ Աղթամարի Ս. Խաչ Տաճարէն, զանգակատան մասին՝ Արագածոտնի Յովհաննավանքի Եկեղեցին. իսկ գմբէթը ընդհանուր առմամբ կը յիշեցնէ Էջմիածնի Կաթողիկէն, երկու պահարաններու երկու արտաքին դուռները՝ ձեւը ունին Էջմիածնի Մայր Տաճարի հարաւային դրան. պատուհանները, չորս կողմը բոլորած քանդակազարդ գօտին, երեք ճակատներուն անկիւնաձեւերուն մէջի եռանկիւնաձեւ գարդերը, ինչպէս նաեւ գմբէթի թմբուկին քիւրուս ամբողջ զարդարանքը՝ մեծ մասամբ Աղթամարի տաճարէն, եւ հայկական մանրանկարչութենէ: Հիւսիսային եւ հարաւային երկու դուռներուն երկկողմի ուղղաձիգ որմախորշերը, բացի իրենց զարդարանքէն, կը յիշեցնեն Էջմիածնի Ս. Չոփիսիմէի Տաճարները»: «Նոյնը պարտինք ըսել առաւելապէս նաեւ արեւմտեան աագ դրան ետեւի խճանկար մեծ պատկերներին համար, որ «Հայաստանեայց Հայր Հաւատոյ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ»ն է , Դ. դարու եկեղեցական տարազ պարզութեան մէջ»:

Նշելիս սրբազան Հայրը նախապատուութիւնը կու տայ հիմնադիր բարերարին՝ Գրիգոր Եղիայեանի կենսագրութեամբ սկսելուն: Յետոյ կ'անցնի նիւթական անշարժ կամ շարժուն գոյքերու արժէքներուն: Գրիգոր Եղիայեան անշուշտ չի հասնիր տեսնելու իր ազգային տիտանեան առատաձեռնութեան արդիւնքը. կը մահանայ 73 տարեկանին (1833, Մայիս 25 - 1911, Յունիս 21):

Թորգոմ սրբազան կ'արձանագրէ բարերարի կտակին մանրամասնութիւնները, յետոյ շինութեան նախապատրաստութիւնները:

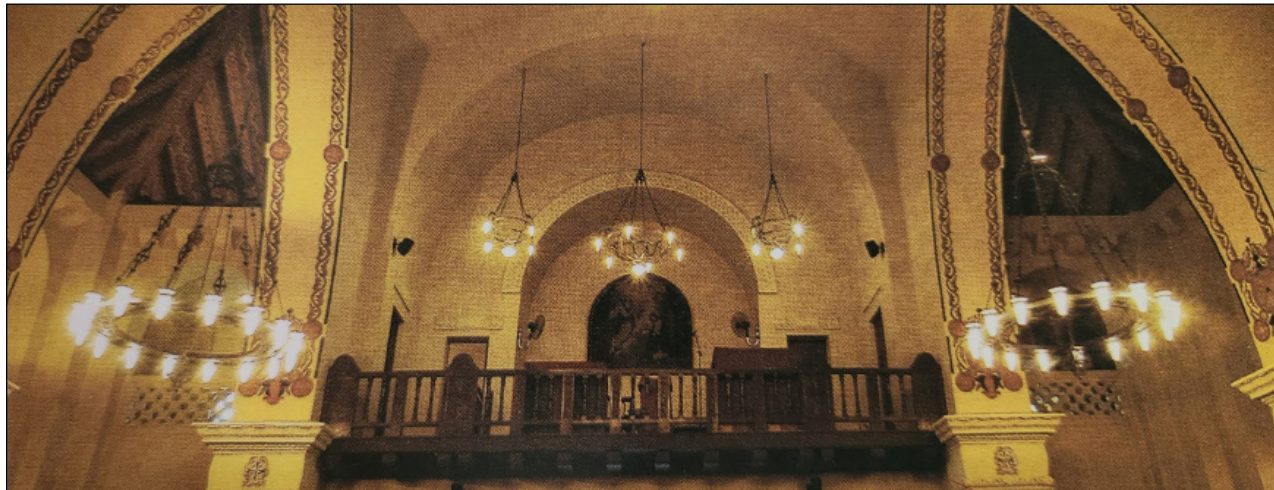
Շէնքին ընդհանուր հսկողութիւնը յանձն առած է Տէ Ֆարոս տան ճարտարապետ պ. Ն. Գալճի. խորանը՝ ճարտ. պ. Լեւոն Ազնաւոր:

Քաղաքական ժողովը 1924 Ապրիլ 30-ի նիստի

մէջ կ'ընտրէ Շինութեան Յանձնաժողովը, Առաջնորդի նախագահութեան տակ: Զայն կը կազմէին հետեւեալ ազգայինները.

Տեարք՝ Հայկ Ինայթեան (Ատենապետ), Տօթա Նազարեթ Քէչեճեան (Ատենադպիր), Գեորգ Ակորովիչ (կը մահանայ), Գրիգոր Սէֆերեան, Լեւոն Ասատուր, Միհրան Ղազարոսեան, Մկրտիչ Մանսուրեան եւ Տօթա Սարգիս Ժամկոչեան:

Գ. Ակորովիչի կսկծալի մահէն վերջ, այս ժողովին վրայ կ'աւելցուին, իբր մասնագետ խորհրդա-

կաններ՝ Տեարք՝ Արտաշէս Նետուրեան, Պօղոս Սելեան եւ Միքայէլ Միքայէլեան:

ՀԻՄՆԱՐԿԷՔ ԵՒ ՅԻՇԱՍԱԿԱՐԱՆ

1924 Օգոստոս 31-ի, Կիրակիին կատարուեցաւ հիմնարկէքի արարողութիւնը, ըստ ծեսի Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցոյ:

Առաւօտուն Ս. Աստուածածին Եկեղեցոյ մէջ, Ս. Պատարագի միջոցին կատարուեցաւ տասնըվեց վեմբարերու օծումը, որոնք երեկոյին, խումն բազմութեան ներկայութեամբ, զետեղուեցան մեծավայելուչ հանդիսաւորութեամբ:

Օծեալ վեմերու կնքահայրութիւն ստանձնած էին Տեարք՝

Տօթա Աբգար Տէր-Մարգարեան, Արամ Համամճեան, Բարսեղ Պալըքճեան, Բիւզանդ Կեօզիպէօյիքեան, Գեորգ Պերպերեան, Գրիգոր Խալապեան, Զարմայր Քէչիշեան, Զօս Գուշակեան, Լեւոն Քիրաղեան, Կիրակոս Կիրակոսեան, Հայկազուն Տ. Յովհաննէսեան, Յարութիւն Սքէնճեան, Յովհաննէս Զաղացպանեան, Յովհաննէս Քարբերդեան, Ներսէս Գալըպճեան եւ Ստեփան Տնծալեան:

Ս. Լուսաւորիչ վեմբարին հետ թաղուեցաւ մետաղեայ եւ ապակեայ կրկնակ պահարանի մը մէջ դրուած մագաղաթեայ յիշատակարան մը, որուն պատճենն է հետեւեալը:

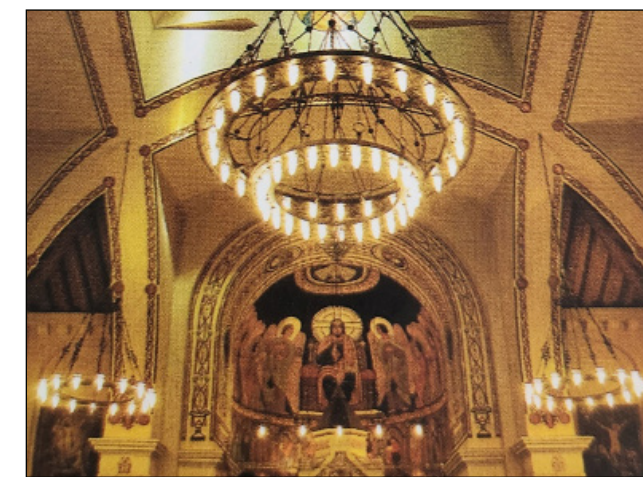

«Յամի Տեանն 1924, եւ ի տոմարական թուականիս մերում Ռ Յ Ն Դ, ի Հայրապետութեան ամենայն Հայոց Տեանն Գեորգայ Ե. Սրբազնագոյն կաթողիկոսի, աստ ի Գահիրէ, որ է մայրաքաղաք Եգիպտոսի, ի թաղին որ կոչի Շարա Ապպաս, այսօր, ի վերջնում ատուր ամըսեանն Օգոստոսի, ի Կիրակէի, կատարեցաւ հանդէս հիմնարկութեան Եկեղեցոյն Հայոց, նուիրելոյ յանուն

Սրբոյ Նորն Մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին, զոր այրն մեծահաստ Գրիգոր Եղիայեան, ի Հայոց Եգիպտոսի, հանգուցեալն յամի Տեանն 1911, առանձինն կտակաւ սահմանեալ էր կառուցանել արդեամբք գոյից իւրոց, ի ձեռն Ազգային Վարչութեան Հայոց Գահիրէի, եւ ընդ կտակակատար տեսչութեամբ Պօղոս Փաշայի Նուպար, ի սեփականութիւն Ազգիս Հայոց, եւ ի հոգեւոր վայելումն Հայոց բնակելոց ի Մայրաքաղաքիս:

Եւ քանզի յոյժ տօթագին էին օրք յայսմ եղանակի, եւ չէր մարդ խումներամ ժողովուրդեանն կալ մնալ ընդ-

երկար յարեզեր եւ ի բացօթեայ վայրի տեղոյն՝ ուր կառուցանելոցն էր տաճարս սուրբ, վասն որոյ օծումն վեշտասան վիմաց հիմանցն եղէ, յառաւօտուն, ի Սուրբ Աստուածածին Եկեղեցոյ քաղաքիս, ի ձեռն Տ. Թորգոմայ Ս. Եպիսկոպոսի, Առաջնորդի Հայոց Եգիպտոսի, եւ հինգ ժամու երեկոյին կատարեցաւ զետեղումն օծեալ վիմացն այսոցիկ ի խորշս հիմանցն, ուր եւ թաղեցաւ այս գիր յիշատակի, առ երի վիմին օծելոյ յանուն Սրբոյ Լուսաւորչին:

Տացէ. մեզ ամենեցուն Տէր տեսանել բարեաւ եւ զկատարումն շինուածոյ Սրբոյ Եկեղեցոյս, երկրպագել ի նմին, առաջի սեղանոյ փառաց իւրոց, եւ ի բարեխօսութիւն ունելով զՀայրն Հաւատոյս եւ զԼուսաւորիչն հոգոց մերոց զՍուրբն Գրիգոր, հայցել զգթութիւն կամաց Աստուծոյ Ամենակալին, ի խաղաղութիւն ամենայն աշխարհի, եւ ի մխիթարութիւն տառապելոց Ազգիս Հայոց»:

ՇԻՆՈՒԾԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Շինութեան գործը, տեսց շուրջ երեք տարին (1924 Օգոստոս- 1927 Մայիս):

Սրբազան Հայրը մանրամասնօրէն կ'անդրադառնայ խորանին, գաւիթի, գետնայարկի (անսիւն տաճարի կառուցուածքին՝ (Be'ton arme' - մեթոսին), ու վերնատունին մասին:

Ամենէն հետաքրքրական սակայն զանգակատունըն է:

ԶԱՆԳԱԿՆԵՐԸ

Զանգակատան մէջ զետեղուած են ինը զանգակներ, զորս նուիրեց Տիար Յակոբ Յակոբեան: Այս իննէն երեքը, զորս կարելի է հնչեցնել թէ՛ մի առ մի եւ թէ՛ միասին, անուանուած են ՀԱՒԱՏԷ, ՅՈՅՍ

ABAKA

SECTION FRANÇAISE

LUNDI, 28 AOÛT 2023

Ce que veut la Russie au Haut-Karabagh

Texte écrit en anglais par Benjamin Poghosian et publié dans *The Armenian Mirror Spectator* en date du 13 août 2023

Lorsque l'Arménie, l'Azerbaïdjan et la Russie ont signé la déclaration trilatérale du 10 novembre 2020, il semblait que le Kremlin avait remporté une nouvelle victoire dans le Caucase du Sud. C'était un secret à peine voilé que la Russie voulait avoir des bottes sur le terrain du Haut-Karabagh et, au moins depuis 2014-2015, faisait pression pour une solution qui envisageait le déploiement de casques bleus russes dans la région après le retrait des forces arméniennes de la zone de sécurité autour du Haut-Karabagh.

L'idée de déployer des soldats de la paix dans la région dans le cadre du règlement du conflit n'est pas nouvelle. L'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE) a même créé un groupe de planification de haut niveau pour concevoir l'opération. Cependant, alors que la communauté internationale parlait de forces multinationales de maintien de la paix et que beaucoup soutenaient que les pays coprésidents, dont la Russie, ne devraient pas participer à l'opération, la Russie était intéressée à n'avoir que des troupes russes dans le Haut-Karabagh, la considérant comme un outil tangible afin d'assurer son influence en Azerbaïdjan. Ainsi, alors que les casques bleus russes entraient dans le Haut-Karabagh quelques heures seulement après la signature de la déclaration du 10 novembre 2020, il y avait en Arménie le sentiment que la sécurité des Arméniens était désormais garantie. Les experts ne cessaient de répéter comme un mantra que les troupes russes ne quittaient jamais le territoire où elles entraient. Ainsi, presque tout le monde était convaincu que les troupes russes resteraient au Haut-Karabagh pour toujours et que le statut de la région demeurerait dans l'impasse, assurant aux Arméniens une indépendance de facto face à l'Azerbaïdjan.

Il est difficile d'évaluer la précision de ces estimations faites en novembre 2020 et si la Russie était intéressée à maintenir ses troupes au Haut-Karabagh pour toujours, ce qui en fait un point de discorde sans fin avec l'Azerbaïdjan. Pendant ce temps, alors que la guerre en Ukraine augmentait considérablement l'importance de l'Azerbaïdjan pour la Russie en tant que voie de transit la plus courte pour atteindre l'Iran et établir un couloir qui relierait la Russie à l'Inde et à d'autres pays asiatiques via la route Russie-Azerbaïdjan-Iran, l'idée que la Russie serait prête à aggraver considérablement ses relations avec l'Azerbaïdjan pour une présence militaire au Haut-Karabagh paraît bien moins réaliste.

Une présence militaire en Azerbaïdjan est-elle le seul moyen pour la Russie de protéger ses intérêts ? Il n'y a pas eu de présence militaire russe en Azerbaïdjan de 2012 à 2020, mais cela n'a pas empêché les deux pays de développer des partenariats stratégiques, notamment des ventes d'armes à grande échelle.

Simultanément, après le début de la guerre en Ukraine, le collectif occidental, et surtout les États-Unis, ont lancé une nouvelle « politique d'endiguement de la Russie » dont le but principal est de réduire la présence et l'influence de la Russie dans l'espace post-soviétique, y compris le Caucase du Sud. Dans ce contexte, la présence militaire russe au Haut-Karabagh ne pouvait rien lui garantir. Si l'Azerbaïdjan devient trop antirusse, et si après les processus de normalisation Arménie-Azerbaïdjan et Arménie-Turquie, la présence militaire russe en Arménie peut disparaître, alors les casques bleus russes au Haut-Karabagh deviennent un handicap plutôt qu'un atout pour la Russie.

Dans l'intervalle, alors que le gouvernement arménien reconnaissait l'intégrité territoriale de l'Azerbaïdjan à l'intérieur des frontières administratives de l'Azerbaïdjan soviétique de 1991, y compris le Haut-Karabagh, l'idée même de maintenir son statut dans les limbes pour garantir la prolongation indéfinie du mandat des casques bleus russes, est devenue obsolète. Si l'Arménie et l'Azerbaïdjan s'accordent sur son avenir, aucune puissance extérieure ne pourra rejeter cet accord et faire pression pour une solution différente.

Suite a la page 6

Alerte active au génocide par l'Azerbaïdjan en Artsakh

L'Institut Lemkin pour la prévention du génocide est bouleversé par la nouvelle du décès de K. Hovhannissian, 40 ans, mort de faim le 15 août 2023, conséquence directe du blocus azerbaïdjanais de l'Artsakh, comme en témoignent les rapports du coroner et le médecin légiste de la République d'Artsakh. Le blocus de l'Artsakh, en cours depuis le 12 décembre 2022, est la cause d'une augmentation de la malnutrition, des fausses couches et des complications médicales liées à l'impossibilité pour les personnes d'accéder à une nourriture et à des soins médicaux appropriés. Le blocus a commencé à causer la mort directe de citoyens arméniens d'Artsakh par la famine.

Ce blocus est génocidaire dans son intention d'éliminer la population arménienne d'Artsakh, soit par des déplacements massifs, soit par une famine massive. Le président azerbaïdjanais Ilham Aliev l'a lui-même déclaré à plusieurs reprises, notamment le 29 mai 2023, lorsqu'il a menacé : « Il n'y aura pas de troisième invitation. Soit ils viendront à nous par eux-mêmes, soit les événements se développeront dans une direction différente. Nous avons toutes les chances d'effectuer n'importe quelle opération dans cette région. Par conséquent, le « parlement » doit être dissous, la personne qui se dit « président » doit se rendre, tous les « ministres », « députés » et autres doivent déjà quitter leur poste. Ce n'est que dans ce cas que nous pourrions parler d'une quelconque forme d'amnistie. »

L'Institut Lemkin tient à préciser que des dirigeants comme le président turc Recep Tayyip Erdogan, le président russe Vladimir Poutine, la présidente de la Commission européenne Ursula von der Leyen, le président du Conseil européen Charles Michel, le président français Emmanuel Macron, le chancelier allemand Olaf Scholz, le président américain Joe Biden, le secrétaire d'État américain Anthony Blinken, et tous les autres dirigeants qui ont créé l'impunité avec laquelle le président Aliev opère désormais, sont directement responsables de la mort de cet homme, ainsi que de tous les autres qui pourraient mourir à la suite de ce blocus. Ils peuvent également être complices de crime de génocide.

L'Institut Lemkin pour la prévention du génocide tient à préciser une fois de plus que tout individu et/ou État permettant à l'Azerbaïdjan de bloquer l'Artsakh, que ce soit directement par le biais de l'aide étrangère ou indirectement en refusant d'utiliser tous les outils diplomatiques à sa disposition, est complice de ce blocus et du génocide des 120 000 citoyens de la République d'Artsakh, et pourrait être tenu responsable de complicité devant un tribunal. Il est urgent que les dirigeants internationaux prennent des mesures immédiates contre l'Azerbaïdjan pour éviter de nouveaux décès dans la République d'Artsakh.

Grand potentiel de coopération militaire entre l'Arménie et la Chine

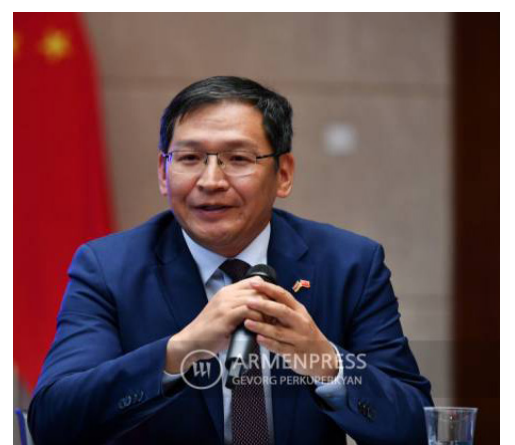
L'Arménie et la Chine ont un grand potentiel de coopération dans le secteur militaire, a déclaré l'attaché militaire de l'ambassade de Chine, le colonel supérieur An Qiang, lors d'un point de presse, le 17 août dernier.

« En tant qu'attaché militaire, ma priorité est de développer la coopération entre les deux pays dans le domaine militaire. L'Arménie et la Chine ont des similitudes culturelles. L'Arménie et la Chine ont traversé de nombreuses difficultés au cours de l'histoire. Et les deux pays ont su surmonter ces difficultés. Tout cela est la base pour nous permettre de développer la coopération dans divers domaines, y compris le secteur militaire. Bien sûr, il y a beaucoup de travail à faire. Nous pouvons également coopérer au maintien de la paix internationale, au déminage humanitaire, à l'éducation militaire, aux réformes militaires et aux technologies. Ces domaines de coopération ont un grand potentiel de développement. Je ferai tout pour que les relations arméno-chinoises dans le domaine militaire se développent », a déclaré l'attaché militaire de Chine.

Parlant de la visite d'une délégation conduite par le directeur du Centre international de recherche du ministère chinois de la Défense, An Qiang a ajouté qu'il avait personnellement organisé la visite afin de renforcer la coopération.

« La délégation qui s'est rendue en Arménie a été très satisfaite des résultats des réunions. Je suis sûr que la coopération dans le domaine militaire entre les deux pays sera très fructueuse. Je ferai tout pour cela », a-t-il conclu.

L'ambassadeur de Chine en Arménie, Fan Yong, a déclaré que la Chine était attentive aux derniers développements autour du corridor de Latchine et s'est dite préoccupée par la situation actuelle et ses conséquences.

Suite a la page 6

Adoption possible d'une résolution obligeant l'Azerbaïdjan à lever le blocus de l'Artsakh

Le ministère des Affaires étrangères de l'Artsakh a salué la réunion du Conseil de sécurité des Nations unies tenue le 16 août 2023, pour discuter de la catastrophe humanitaire en République d'Artsakh à la suite du blocus illégal du corridor de Latchine par l'Azerbaïdjan.

« Nous exprimons notre gratitude envers les pays qui sont restés fidèles aux principes du droit international et de l'humanisme, et avons souligné dans leurs déclarations le besoin urgent de débloquent le corridor de Latchine et d'assurer la livraison de fournitures vitales à la population dans le besoin en Artsakh », a indiqué le ministère dans un communiqué.

Elle exprime, simultanément, sa déception face au fait que certaines délégations tentent de trouver un équilibre illusoire et hautement risqué entre les aspirations du peuple d'Artsakh à vivre dans sa patrie en toute liberté, sécurité et dignité, et l'ambition de l'Azerbaïdjan de le soumettre par la force et l'anéantir.

« Il ne peut y avoir de compromis entre les valeurs universelles de liberté, de dignité humaine, de paix et de justice, d'une part, et les manifestations extrêmes de violations systématiques et à grande échelle des droits humains, menées dans l'intention de détruire physiquement un peuple, d'autre part », lit-on dans le communiqué.

« Nous espérons que les États membres du Conseil de sécurité des Nations unies feront preuve de cohérence et d'une position de principe dans la prévention de nouvelles actions criminelles contre le peuple d'Artsakh, et consolideront leur position en adoptant une résolution obligeant l'Azerbaïdjan à lever le blocus illégal du corridor de Latchine sans conditions préalables ni liens avec des itinéraires alternatifs, dans le strict respect de la déclaration trilatérale du 9 novembre 2020 et des décisions de la Cour internationale de justice. Compte tenu de l'intention génocidaire évidente de l'Azerbaïdjan, toute tentative d'entraver les efforts du Conseil de sécurité de l'ONU pour mettre fin au siège inhumain et à la catastrophe humanitaire en Artsakh équivaudra à une approbation silencieuse, voire à une complicité dans les crimes commis par Bakou », a déclaré le ministère des Affaires étrangères.

Ce que...

Suite de la page 5

L'augmentation croissante de l'implication des États-Unis et de l'UE dans le processus de négociation a sonné l'alarme en Russie sur la possibilité qu'un accord de paix entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan soit signé quelque part en Europe. Ce sera une perte de réputation et de vie réelle pour la Russie, car cela établirait que la Russie n'est plus l'acteur le plus influent de la région. Alors qu'elle tente de conserver son statut de puissance régionale dans le Caucase du Sud, elle a besoin de relations plus ou moins positives avec tous les États de la région. Ainsi, si l'Arménie accepte que le Haut-Karabagh fasse partie de l'Azerbaïdjan, abandonne toute demande, même celui d'un statut autonome pour la région et n'exige que les droits et la sécurité des Arméniens qui y vivent, il n'y a aucune logique pour la Russie de parler du statut du Haut-Karabagh, ajoutant ainsi des tensions dans ses relations avec l'Azerbaïdjan et la Turquie.

La Russie pourrait tenter de diriger le processus de paix, dans l'espoir d'amener les dirigeants arméniens et azerbaïdjanais à Moscou pour y signer un accord. Elle ferait, simultanément, avancer l'idée des droits et de la sécurité des Arméniens vivant au Haut-Karabagh, dans l'espoir de susciter des sentiments positifs parmi les Arméniens de la région.

La Russie est-elle toujours intéressée à maintenir ses casques bleus au Haut-Karabagh après novembre 2025 ? La réponse à cette question peut être à la fois oui ou non. Oui, parce que la Russie peut toujours considérer ses soldats de la paix comme un outil pour tirer parti de l'influence turque en Azerbaïdjan et comme un bâton, qui peut être utilisé chaque fois que la Russie veut envoyer des messages à l'Azerbaïdjan, et non, parce que la Russie apprécie ses relations avec l'Azerbaïdjan et ne veut pas avoir un conflit permanent avec ce dernier.

Dans tous les cas, l'objectif principal de la Russie dans le Caucase du Sud n'est pas de préserver sa présence militaire dans le Haut-Karabagh, mais d'empêcher les efforts américains de chasser la Russie de la région ou en diminuer son influence. Dans ce contexte, les casques bleus russes au Haut-Karabagh peuvent être plus un problème qu'une solution pour le Kremlin.

Traduction N.P.

Les ministres des Affaires étrangères français et chinois discutent du Haut-Karabagh

La ministre française des Affaires étrangères, Catherine Colonna, a évoqué la situation au Haut-Karabagh avec son homologue chinois Wang Yi lors d'un appel téléphonique.

Un communiqué publié par le ministère français des Affaires étrangères indique que Mme Colonna et M. Yi ont discuté de la situation au Haut-Karabagh, en Ukraine et au Niger, en plus d'autres questions relatives à la coopération bilatérale et multilatérale.

Le corridor de Latchine, la seule route reliant le Haut-Karabagh à l'Arménie et au reste du monde, est bloqué par l'Azerbaïdjan depuis fin 2022. Le blocus azerbaïdjanais constitue une violation flagrante de l'accord de cessez-le-feu de 2020, qui a établi que les 5 km du corridor de Latchine seront sous le contrôle des casques bleus russes. En outre, le 22 février 2023, la Cour internationale de justice (CIJ), plus haute juridiction des Nations unies, a ordonné à l'Azerbaïdjan de « prendre toutes les mesures à sa disposition » pour assurer la libre circulation des personnes, des véhicules et des marchandises le long du corridor de Latchine dans les deux directions. Depuis lors, l'Azerbaïdjan a ignoré cet ordre. La CIJ a réaffirmé son ordonnance le 6 juillet 2023.

L'Azerbaïdjan a ensuite illégalement installé un point de contrôle dans le corridor de Latchine. Le blocus a entraîné des pénuries de produits essentiels tels que nourriture et médicaments. L'Azerbaïdjan a également coupé l'approvisionnement en gaz et en électricité du Haut-Karabagh, les hôpitaux ont suspendu leurs opérations normales, Bakou cherchant ainsi à commettre un nettoyage ethnique contre les Arméniens du Haut-Karabagh.

L'Azerbaïdjan refuse le rapatriement en Artsakh d'une personne décédée

Ani Badalian, porte-parole du ministère arménien des Affaires étrangères, a écrit sur sa page X (Twitter), que l'Azerbaïdjan n'a pas autorisé le transfert vers l'Artsakh du corps d'Hélène Dadayan, 21 ans, décédée dans le tragique accident qui a fait 11 morts sur l'autoroute Goumri-Erévan, le 14 août dernier.

« Hélène était une résidente du Haut-Karabagh et étudiait en Arménie. Elle est décédée dans un terrible accident de voiture, il y a 5 jours. L'Azerbaïdjan refuse de remettre son corps à son pays d'origine pour qu'il y soit enterré par l'intermédiaire du CICR. Le corps d'Hélène est « en attente », a écrit Mme Badalian.

Les Azerbaïdjanais ont de nouveau pris pour cible l'aéroport civil de Syounik

Gor Tsaroukian, directeur du Centre de relations publiques et d'information du cabinet du Premier ministre d'Arménie a écrit que les Azerbaïdjanais ont de nouveau pris pour cible l'aéroport civil de Syounik, à Kapan, en Arménie.

« Le personnel de sécurité a rapidement évacué les lieux. Alors qu'un avion a atterri avec succès malgré l'attaque, des personnalités comme Arayik Haroutiounian, chef du bureau du Premier ministre, Armen Grigorian, secrétaire de l'Assemblée nationale, des vice-ministres et des citoyens étaient à bord. De tels actes de terrorisme mettent en danger des vies innocentes et la stabilité du pays », a-t-il écrit.

Grand potentiel..

Suite de la page 5

« Nous suivons toujours l'actualité, et cette question est également très importante pour nous. Nous espérons que l'Arménie et l'Azerbaïdjan renforceront le dialogue et la communication et résoudront de manière persistante le différend existant entre les deux pays », a déclaré l'ambassadeur de Chine.

L'ambassadeur a ajouté que la question doit être résolue conformément aux lois et normes internationalement reconnues en maintenant la paix et la stabilité régionales, ainsi que la prospérité du peuple. Il a déclaré que la Chine soutenait tous les efforts diplomatiques visant à atteindre cet objectif et était prête à y apporter sa contribution constructive.

ABAKA

ENGLISH SECTION

MONDAY AUGUST 28, 2023

A genocide in the making...

By Nadeera Dickwella published in *The Asian Review*

After the Armenian genocide committed by the Ottoman Turks at the beginning of the last century, the world thought it would be the last time that such atrocity on a targeted ethnic group would ever happen. Only to be wronged by Adolf Hitler who with his heinous final solution massacred 6 million Jews. The post second world war order led by the United States had a larger emphasis on human rights and the enforced democratic institutions along with international bodies such as the United Nations were supposed to guarantee a world without human tragedies let alone a genocide. But in Rwanda humanity failed yet again. The power-hungry political elites have shown no regret in conquering lands, repressing populations and imposing sieges amounting to acts of genocide time and again.

The latest tragedy unfolding in such connotation has been in news circles for nearly a century. Lying in a geopolitical hotspot right under the soft underbelly of the Russian federation, the population in this 3,170 km² unrecognised republic is home to nearly 150,000 plus people. Known as ethnic Armenians in the Artsakh republic are not just another repressed community but a warrior nation that has fended off large enemies, fought and emerged victorious in wars and most importantly who fiercely preserved its cultural heritage and religion. Known to be the direct descendants of Noah who saved humanity from extinction, the Armenians of this tiny region have a history dating back to thousands of years unlike some of its neighbours who sprung into existence much later.

As a result of the Soviet delimitation they happened to be an autonomous region of the Azerbaijani SSR who had been sworn enemies and who took pride in annihilating them at every turn. Although this could be interpreted as another royal flub of the soviets, the reason was a classic power play by Stalin in containing the Turks in their grand project of uniting people of Turkic origin. The dissolution of the USSR presented an opportunity for Baku to swallow the Artsakh republic known as Nagorno Karabakh at the time. Outnumbered, outgunned, their fate was sealed. In a Goliath and David style war known as the first Karabakh war, the Armenians in Artsakh decisively defeated the Azeris in a true fashion of valor and glory. Fast forward three decades they are facing yet another existential threat. The same old enemy from Baku has come up with the most inhumane, criminal, shocking strategy to finish off the Armenians in Artsakh for good. Their scheme to impose a blockade of Artsakh is reminiscent of a siege in medieval times. What is unfolding in the tiny mountains region is a true horror and slowly but gradually turning in to a genocide of a new genre.

What started as ecoactivism has been turned into mass ecoterrorism. Baku is taking pride in completely cutting off Artsakh from its only lifeline that runs through what is known as the Lachin corridor. This is happening while the European Union pumps billions to Baku's treasury with its purchase of blood oil and gas. While the Russian federation who is supposed to guarantee the peace and the stability in the region keeps a blind eye. Tens of condemnations, calls for restoring the Lachin corridor by various political figures have fallen to deaf ears. As it has always been the case Armenians are forced to fight a lone battle of their own.

Food, water, medicine and almost all the basic needs are running out. From babies to young adults to senior citizens, everyone's life is in grave danger and getting worse by day. The only thing that has not run out is the fierce, undying spirit of the population. They are not ready to give in to the whims and fancies of a dictator from a sham democracy. Baku is determined to break the will of the people and rob them of their independence. They are encouraged by the tacit support by the alleged buyers of their gas and oil and the condoning of the Russian peacekeepers. While the whole world is watching, Azeris are tightening their grip and getting ready to strangle the population. The UN security council failed to garner any tangible resolution and Baku believes that they could force Artsakh to accept an alternative route that runs through Azeri proper by ignoring the human plight and sustaining the blockade.

Russians vehemently oppose the presence of the EU mission in Caucasus that has the full cooperation of Yerevan. So, they pretend to be totally handicapped and unable to pressure Baku to reconsider its position. If it was some other post soviet republic same Russians would have blocked the cargo trains, oil pipelines or send the Wagners to deal with the situation. The EU mission keeps issuing statements one after the other but does not take the same initiative similar to what it does in Ukrainian

Cont'd on page 8

Armenian PM welcomes Belgian government's decision to open Embassy in Yerevan

Prime Minister Nikol Pashinyan received Hadja Lahbib, Minister of Foreign Affairs of the Kingdom of Belgium.

The Prime Minister emphasized the importance of Mrs. Lahbib's visit to our country and expressed confidence that it will give a new impetus to the further development and strengthening of Armenian-Belgian relations. Nikol Pashinyan welcomed the decision of the Belgian government to open an embassy in Armenia, which will contribute to the expansion of cooperation not only in the political, but also in the economic and cultural spheres, as well.

According to Hadja Lahbib, despite the intense bilateral relations, no Belgian Foreign Minister has visited Armenia in the last eight years, and the purpose of his visit is to give new energy to Armenian-Belgian relations, including in the field of economy and investments. He added that among Belgian businessmen there is a great interest in implementing investment projects in Armenia and deepening business ties.

The interlocutors referred to the developments taking place in the region, in particular, the deepening of the humanitarian crisis in Nagorno-Karabakh as a result of the illegal blocking of the Lachin Corridor by Azerbaijan. The Prime Minister emphasized that the purpose of Azerbaijan's actions is to carry out ethnic cleansing in Nagorno-Karabakh. Nikol Pashinyan highlighted the urgent discussions held in the UN Security Council regarding the situation in Nagorno-Karabakh and the appropriate response of international partners to Azerbaijan's steps.

The Prime Minister emphasized the need to take active steps to change Azerbaijan's way of action. At the same time, Nikol Pashinyan emphasized the need for consistency in the implementation of the agreements reached so far in the negotiation process between Armenia and Azerbaijan in Brussels.

The Minister of Foreign Affairs of Belgium emphasized his country's support for the position of the European Union, according to which Azerbaijan should ensure the free movement of people and goods through the Lachin Corridor and implement the decision made by the UN International Court of Justice.

Armenia, Luxembourg FMs discuss deepening humanitarian crisis in Nagorno Karabakh

Armenian Foreign Minister Ararat Mirzoyan had a phone conversation with Jean Asselborn, Minister of Foreign Affairs of the Grand Duchy of Luxembourg.

The interlocutors touched upon the deepening humanitarian crisis and the most serious challenges unfolded in Nagorno-Karabakh resulting from Azerbaijan's illegal blockade of the Lachin corridor. Ararat Mirzoyan noted that by subjecting 120,000 people of Nagorno-Karabakh to starvation and creating conditions incompatible with a decent life, Azerbaijan is implementing a policy of ethnic cleansing.

The urgency of supplying food, medicine and other essential goods to Nagorno-Karabakh, as well as the need to ensure the full and uninterrupted functioning of the International Committee of the Red Cross, the only international humanitarian organization with access to Nagorno-Karabakh was emphasized. Minister Mirzoyan also touched upon the case of abduction by the border guard service of Azerbaijan of Vagif Khachatryan, who was being transported from Nagorno-Karabakh to Armenia for medical treatment on July 29, accompanied by the ICRC. He emphasized the absolute inadmissibility of such behavior of Azerbaijan.

Appreciating the targeted calls of international partners, Minister Mirzoyan emphasized the importance of effective steps to immediately lift the blockade of the Lachin corridor and ensure humanitarian access to Nagorno-Karabakh in accordance with the Orders of the International Court of Justice of February 22 and July 6.

Tatoyan: Baku draws up fake lists, represents entire territory of Armenia as Azerbaijan

Under the humanitarian guise, the Azerbaijani authorities, drawing up fake lists, represent the entire territory of Armenia as Azerbaijan. Arman Tatoyan, director of the Tatoyan Foundation and the former Human Rights Defender (ombudsman) of Armenia, wrote this on Facebook. Tatoyan added as follows:

With the direct coordination of the Azerbaijani authorities, targeting Armenia, within the framework of the absolutely false concept of "Western Azerbaijan", special lists of coordinating people for the so-called "Western Azerbaijan" returnees were drawn up.

In those lists, the names of the cities and villages of Armenia are represented by false Azerbaijani names.

This is actually a military-political program of the Azerbaijani government with an attempt to give it a humanitarian character to hide the new territorial ambitions and threats to the Republic of Armenia. Moreover, it is not about 1 or 2 communities, but about the entire territory of Armenia. as they say, 29,800 sq. km.

It is especially noteworthy that before the 2020 44-day war, the term "West Azerbaijan" was almost not used in Azerbaijan.

This new term with its concept was developed and circulated especially in 2022.

Moreover, officials in Azerbaijan are already talking about some kind of first stage of return and about 300,000 people.

All this should be considered as part of the fascist Armenophobic policy of the Azerbaijani authorities, which in fact has nothing to do with peace and is being implemented in the conditions of the ongoing Azerbaijani animosity.

RFE/RL: European Council head calls for Karabakh-Azerbaijan meeting as soon as possible

In the conditions of created uncertainty, the President of the European Council, Charles Michel, calls for a meeting between Nagorno-Karabakh and Azerbaijan for the purpose of dialogue as soon as possible. An anonymous senior official of the European Union (EU) told the RFE/RL Armenian Service about this.

According to this official, the question of a meeting between Nagorno-Karabakh and Azerbaijan after the planned one in Sofia, but which did not take place, is at an impasse at the moment. Moreover, the source noted that there are no new proposals on the negotiating table, and it is not yet known when and where this meeting between the two parties could take place. The European official claimed that Brussels continues to be a disinterested and honest mediator in the peace talks between Armenia and Azerbaijan.

Michel emphasized to the Azerbaijani side the immediate need to reopen the Lachin road in accordance with the statute of the International Criminal Court, and in order to prevent further tension. Also, he takes note of the willingness of the Azerbaijani side to provide humanitarian aid to Nagorno-Karabakh by other routes, including through Aghdam city of Azerbaijan, added the aforesaid EU official.

A genocide...

Cont'd From page 7

theater to call the Azeris the aggressors even when their own vehicles come under Azeri gunfire. After all, the Southern gas corridor is more vital to the EU than a tiny population facing extinction by their very supplier. Although the powerful Armenian diaspora managed to defeat the pro Turkish Doctor Oz in the American senate elections, it has not been able to persuade the White House to do anything meaningful. The pro Armenian French president Macron is busy with a retreating French power in Africa. What better times for Azeris to squash this tiny nation from the face of earth. When Baku is the most critical piece of the Chinese led BRI, they are guaranteed to ignore the pleas of Armenians completely. The collective west is preoccupied by their investment in democracy defending Ukraine. Unless and otherwise Global South and its de facto leader India takes the initiative to address this tragedy, Aliyev will be able to raise the Azeri flag over Stepanakert sitting proudly on a pile of perished Armenians proposing a toast to everyone who decided to ignore their part of the responsibility.

Eric Bogosian stars in Netflix's upcoming film, Reptile, alongside Benicio Del Toro and Justin Timberlake

Eric Bogosian will appear in Netflix's upcoming film, Reptile, starring alongside Benicio Del Toro, Justin Timberlake, and Alicia Silverstone, the Armenian Film Society reports.

Reptile follows the brutal murder of a young real estate agent, as a hardened detective attempts to uncover the truth in a case where nothing is as it seems, and, by doing so, dismantles the illusions in his own life. The film will have its world premiere at the Toronto International Film Festival this September.

Eric Bogosian was born in Boston, the son of Armenian-American immigrants, Edwina, a hairdresser and instructor, and Henry, an accountant, and grew up in Wattertown and Woburn, Massachusetts.

Eric Bogosian's plays SUBURBIA and the Pulitzer-nominated TALK RADIO were adapted to film by Richard Linklater and Oliver Stone, respectively. In his career, he has appeared in numerous films and television series, including ARARAT, LAW & ORDER: CRIMINAL INTENT, BILLIONS, SUCCESSION, and the Safdie Brothers' UNCUT GEMS.

Reptile will be released on Netflix on October 6, 2023.

Central Bank of Armenia issues collector coin dedicated to 30th anniversary of national currency

The national currency of the Republic of Armenia, the dram, is one of the symbols of independent statehood. The dram was put into circulation on November 22, 1993.

During 30 years of the dram existence, several series of circulating banknotes and coins, as well as other types of currency of the collectors' interest – circulating commemorative coins, collector banknotes, collector and investment coins – have been issued.

The first collector coin of the Republic of Armenia was issued in 1994. Starting that time the Central Bank of the Republic of Armenia has issued more than 440 names of collector coins made of gold, silver and copper-nickel, dedicated to prominent Armenians and landmark historical and cultural events.

Banknotes and coins of the Republic of Armenia are produced with the use of state-of-the-art technologies offered by security printing and mintage, and meet modern international standards of quality and security.

The consistent and purposive work on improving the quality of the banknotes and coins of the Republic of Armenia has brought in many awards and high appreciation at prestigious international numismatic contests.

Obverse: the coat of arms of the Republic of Armenia and the logotype of the Central Bank of the Republic of Armenia against the background of guilloche patterns.

Reverse: the logotype of the 30 years of national currency, representing the graphical sign of the dram, the inscription "30 YEARS" in Armenian, the stylized flag of the Republic of Armenia against the background of guilloche patterns.

Designer: Vardan Vardanyan.

The coin is minted at the Lithuanian Mint.

Face value 5000 dram

Metal/fineness silver 9250

Weight 168,1 g

Diameter 63,0 mm

Quality proof

Edge even, numbered

Quantity of issue 400 pcs

Year of issue 2023

Collector coins are made of precious metals and are issued to present to the society the national, international, historical and cultural, spiritual and other values of the country, to immortalize these values in the metal and to meet the demands of the numismatic market.

Like any other currency the collector coins have face value which makes them the means of payment. However, the face value of these coins is much lower than their cost price which includes the cost of the precious metal used for manufacturing of the coin, mintage and other expenses. Low face value and high cost price allow these coins to be considered as the items of collection and not the means of payment used in money circulation. The collector coins have also the sale price set by the Central Bank of Armenia. As the items of collection the collector coins are issued in very restricted quantities and are not reissued.

Numismatists, collectors and all interested persons can buy the Armenian collector coins in the sales salon "Numismatist" which is in the building of the Central Bank of Armenia and is open for everyone.

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆԸ ՍԿՍԱԾ Է ԲՈՆԱԳՐԱԲՈՒՄԱԾ ՇՈՒՇԻԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԱՂՈՒՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱՓԱՌԱՅՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅ

Արցախի չանրապետությունը կը շարունակե մը-նալ ատրապէյճանական շրջափակման մէջ, որուն իբրեւ արդիւնք 120 հազար արցախահայեր կանգ-նած են ցեղասպանուելու շեմին:

Այս պայմաններուն մէջ Արցախի մէջ աստիճա-նաբար կը վատթարանայ գրեթէ բոլոր ոլորտնե-րուն իրավիճակը:

168.am-ի հետ զրոյցի ընթացքին՝ խօսելով շրջա-փակման հետեւանքով զբօսաշրջութեան ոլորտէն ներս յառաջացած խնդիրներուն մասին՝ Արցա-խի չանրապետութեան կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնակրթութեան փոխնախա-րար Լեռնիկ Յովհաննիսեան յայտնեց, թէ դեռ կը-րած միասնաբերութեամբ կաշուարկներ չեն ըրած, սակայն անոնք մեծ են:

«Ի ուրախութիւն բոլորիս պիտի ըսեմ, որ դեռ որո-շակիօրէն կը շարունակուին Ամարասի վանական համալիրի վերանորոգման աշխատանքները, սա-կայն, եթէ այսպէս շարունակուի, այդ աշխատանք-ներն ալ պիտի դադարեցունք: Ցաւօք, Յովիսի սկիզբները վանական համալիրներէն մէկուն շի-նաշխատանքները դադարեցուցան, քանի որ մար-դիկ արդէն վառելիքի բացակայութեան պատճա-ռով չեն կրնար վերանորոգման աշխատանք-

ները շարունակել», - ատելցոց ան:

Ինչ կը վերաբերի Ատրապէյճանի կողմէ բռնա-գրաւուած Ղազանչեցոց եկեղեցոյ ոչնչացման, որ Ատրապէյճանը կ'իրականացնէ «վերանորոգման» անուան տակ, Լեռնիկ Յովհաննիսեան ըսաւ, որ եկեղեցոյ խեղաթիւրման աշխատանքները Ատրապ-ճանի կողմէ սկսած են դեռ 2021 թուականին, եւ, ցաւօք, հայկական կողմը որեւէ տեղեկատուութիւն չունի, միակ տեղեկատուութեան աղբիւրը հասա-րակական ցանցերն են եւ Ատրապէյճանի կողմէ հրա-պարակուած տեսանիւթերը:

«Ատրապէյճանը սկսած է բռնագրաւուած Շուշիի եկեղեցիներու ուղղափառացման գործընթաց, որ նորութիւն է, քանի որ բռնագրաւուած միւս եկեղե-ցիները կը յայտարարէ աղուանական:

Ուղղափառացման այդ գործընթացին ծիրէն ներս աշխատանքներ կատարելով՝ կը պղծեն մեր եկեղեցոյ նախկին տեսքը եւ կը վերացնեն հայկականութիւնը», - շեշտեց ան:

Լեռնիկ Յովհաննիսեան վստահ է, որ Արցախը ապաշրջափակելէ ետք զբօսաշրջիկներու հետա-քրքրութիւնը Արցախի նկատմամբ պիտի մեծ-նայ, կը մնայ միայն ժամ առաջ հասնիլ այդ ապա-շրջափակման եւ անկէ ետք մտածել ոլորտը զար-

գացնելու մասին:

«Ծրագրեր կային շայաստանի տարբեր զբօ-սաշրջային ընկերություններու հետ, բայց, ցաւօք, անոնք հիմա սառեցուած են: Տա Աստուած, շրջա-փակումը վերացուի, ու մենք սկսինք մեր բնակա-նոն աշխատանքը», - եզրափակեց Լեռնիկ Յով-հաննիսեան:

ԽԻՍ... Ծար. էջ 2-էն

սերունդի՝ հայրենիքը լքելու տրամադրութեան բորբոքումին: Եւս առաւել, երբ փնթիւթեան, անկազմակերպ ըլլալու եւ անպատասխանատուութեան պատ-ճառներով վկայ կ'ըլլանք ոչ պատերազմական իրավիճակներու մէջ մեր զինուոր-ներու սպանութեան, առեւանգումին, գերեվարութեան եւ, ամենացնցիչը՝ Ազատ գիւղին մօտ 15 զինուորներու հրդեհի զոհ դառնալու դէպքը, որմէ ետք բազմաթիւ ծնողներ բնական հարց տուին՝ «ո՞ր կ'ուղարկենք մեր տղաքը, ինչո՞ւ համար, որպէսզի անոնց դիմկը ստանանք»: Ու մտայնութիւն, ատելի ճիշդ՝ համոզումը, թէ ատելի ճիշդ է անոնց հեռացումը այս երկրէն: Համոզում՝ որ տեւական ազդե-ցութիւն, հետեւանք պիտի ունենայ մեր ազգի ու պետութեան հետագայ կեանքի, Նոյնիսկ գոյութեան վրայ թէ սերնդագործութեան, թէ աշխատոյժի, թէ պաշտ-պանունակութեան իմաստով:

Այո, ազգովին կանգնած ենք արտագաղթի նոր ալիքի մը դիմաց, աղէտաբեր՝ ըստ ամենայնի, նահանջակիր՝ ամենեքեան:

Տնցուելու եւ ցնցելու ժամանակն է:

ՅԱԿՈՒ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ
Երեւան
«ՊԱՅՔԱՐ» շաբաթաթերթ

ՐԱՅՏԻ... Ծար. էջ 1-էն

թէ շայաստան եւ Արցախ այսօր ենթակայ են որեւէ ժամանակ նոր պատերազմի եւ Ազգերի յարձակման, որքանով պատրաստ են հայերը դիմագրաւելու այդ հաւանականութիւնը: ԲաժՖի կրցաւ որոշ չափով դրական պատասխանել թէ, թէեւ ինք տեղեկ չէ ռազմական խորհրդապահական տուեալներուն, սակայն կը խորհի թէ այդ մասին բաւական աշխատանք կը տարուի պետութեան կող-մէ: Երկար տեւեց հարցում պատասխանի այս բաժինը, որուն թողած ընդ-հանուր տպաւորութիւնը այն էր թէ ԲաժՖի Էլիօթ գոհ է ապրելով շայաստանի մէջ եւ թէ ինք եւս բոլորին նման կ'ուզէ ապրիլ երջանիկ պայմաններու մէջ եւ տեսնել իր զուակներուն մեծնալը ժպիտ ունենալով իրենց դէմքերուն վրայ: Անվիճելի է անշուշտ սակայն թէ այսօր այնտեղ կը տիրէ շատ մտահոգիչ քա-ղաքական վիճակ մը: ԲաժՖի ուզեց թողուլ այն տպաւորութիւնը թէ քանի մը դժուար տարիներէ ետք լաւ ապագայ մը կարելի է յուսալ այնտեղ:

Վերջաւորութեան կատարուեցաւ սուրճով եւ անուշեղէններով հիւրասի-րութիւն մը: Ներկաները մինչեւ ուշ գիշեր չէին ուզէր մեկնիլ: Մնացին այնտեղ իրարու հետ փոխանակելով իրենց լուրջ մտահոգութիւնները շայաստանի եւ Արցախի մէջ տիրող ներկայ սուր տագնապալից վիճակին մասին:

Ներկայ մը

ԳԱՅԻՐԷԻ... Ծար. էջ 4-էն

Եւ ՍԷՐ, առաջինին վրայ ձուլատպուած է սա քառեակը.

Աստուծոյ փնառք, երկինքն ի վեր,
Որ պահպանեց, չԱՒԱՏՔՆ շայուն,
Եւ հիւրընկալ այս ափերուն
Վրայ կանգնեց իւր տաճարներ:

Երկրորդը ունի սա քառեակը

Խաղաղութիւն երկրի վրայ,
Եւ այս ՅՈՅՍՈՎ թող միշտ թոթոջայ:
Ա՛գգ շայոց, Ա՛գգ մեր սիրելի,
Սիրտդ շայրենեաց կարօտով լի:

Երրորդին քառեակն է սա՛

Ու մարդերուն մէջ հաճութիւն
ՍԷՐ, ո՛վ երկնից հոգի զուարթուն,
Ազգերուն մէջ եղբայրութեան
Անքակ պահէ կապն յափտեան:

Իսկ վեց փոքրերը, որոնք զանգակատան վերնամասին մէջ տեղաւորուած են, ամենքը միա-սին կը յօրինեն զանգանուազի (carillon) բաղկա-ցութիւն մը, երեք մեծերուն, չԱՒԱՏՔ-ին ՅՈՅՍ-ին եւ ՍԷՐ-ին բամբ ու գոռ զուգաձայնութեամբը նուա-գելով Մայր Աթոռոյ օրհներգին եղանակը, «Էջ Մի-ածինն ի շօրէ, եւ լոյս փառաց ընդ նմա...»:

Հոս կանգ կ'առնեն երջանկայիշատակ թորգոմ եպս. Գուշակեանի զիրքին էջերը իրենց անսկա-րագրելի զգացումներով ու բծախնդրօրէն բացա-

տըրուած մանրամասնութիւններով:

Տարիներու ընթացքին, մինչեւ այսօր՝ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ եկեղեցին տուաւ իր ներկա-յութեան վեհութիւնը:

Տարիներու ընթացքին, գաղութը զգաց ու շնչեց քուլայ-քուլայ խունկը, հանդիսաւոր պատարագ-ները, վեհափառներու այցելութիւնները (Տաճարի օծման 50-ամեակ. 1979), ի վերին Երուսաղէմի ար-ցունքները, աւագանի նոր հրճուանքներն ու նարօ-տի յոյսերը... մինչեւ այսօր... երբ օրհնութեամբ՝ եգիպտահայ առաջնորդ՝ Տէր Աշոտ Եպս. Մնա-ցականեանի, որոշումը առնուեցաւ վերանորոգե-լու Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ Մայր Տաճարը:

Ճարտարապետական վերանորոգման լուրջ պա-տասխանատուութիւնը յանձնուեցաւ դոկտ. Նայիրի Համբիկեանի:

Ճի՛շդ անձը:
Վկայեալ, փորձառու, մասնագիտութեամբ վերա-շինութեան ճարտարապետ, Նոյնքան բծախնդիր, մանաւանդ հայկական ոգիով ու գիտութեամբ շոյ-ւած, դոկտ. Համբիկեան ձեռք առաւ գործը...:

Դոկտ. Համբիկեան ամենափոքր մանրամասնու-թիւններն անգամ նկատի առած է աշխատանքի ընթացքին: Եկեղեցիին հիմերը ամրապնդած է, շէնքին արտաքին պատերը մաքրած է կլիմայա-կան պայմաններուն դէմ պաշտպանած (Weath-er - proof) եւ եկեղեցիին ելեկտրական թելերու ցան-ցը ամբողջովին փոխած: Յարգելի ճարտարա-պետուհին ամենացայտուն աշխատանքը եկեղե-

ցիին ներքին յարդարանքներուն՝ որմանկարնե-րուն, խճանկարներուն եւ զարդանախշերուն, վերա-նորոգումն ու մաքրութիւնն է, զոր իր աշխատա-խումբը կատարած է ամենայն բծախնդրութեամբ:

Եկեղեցիին ներքին եւ արտաքին բոլոր զարդա-քանակները մաքրուած են եւ երբեմն ալ փոխա-րինուած:

Եկեղեցիին վերանորոգման ամբողջ ծախսը՝ մէկ միլիոն Ե.Ն. Եղած է, Առաջնորդարանը հոգացած է, իսկ անոր վերաբացումը տեղի ունեցած է 2007-ի Նոյեմբերին:

Գահիրէ հրատարակուող Obelisque պարբերա-թերթի ձմեռայ 2008-ի թիւին մէջ, փոխ խմբագիր Donald Benson, օգնութեամբ՝ լուսանկարիչ George Foky-ի հրաշալի լուսանկարներուն, կը շարունակէ նկարագրել դոկտ. Համբիկեանի անզուգական եթէ ոչ աննախընթաց նորոգումը:

Հոս հարկ է յիշել թէ նման պարբերաթերթի մը մէջ լոյս ընծայումը՝ որպէս Culture & Liaison-ի պա-տասխանատու տիկ. Շողիկ - Էլաս Կարիպեանի կը պարտինք. իսկ սոյն տեղեկութիւնները քաղած ենք «Տեղեկատու» Յունուար 2009-ի թիւի ստորա-գրութիւն կողմ՝ Սօսի Ներետեան Յակոբեանէն:

* «Եգիպտահայ գաղութը 10-15-րդ դարերում » Նու-պար Գ. Տէր Միքայելեանի Պէրյութ 1980 էջ 9:

** Արշակ Ալպոյաճեանի «Արաբական Միացեալ չանրապետութեան Եգիպտոսի Նահանգը եւ շայ-երը (Գահիրէ 1960, էջ 245):

19 DAYS
MARCH 16 TO APRIL 3RD 2024

EASTER TOUR TO EGYPT

Cairo, Alexandria, Aswan, Abu Simbel, Luxor, Hurghada

LIMITED SPACE
\$US 3475*
(land cost + 2 interior flights)

DETAILS TO FOLLOW
Open to all from anywhere in the world

Tekeyan center (514) 747-6680
Kayané (514) 983-4759
Nora (438) 889-4743

Early booking rebate* (\$US100)
For participants paying deposit of \$US 750 the latest on September 1st

«ԲԱՍՏՐՄԱՃԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»-ի ԿՐԹԱԹՈՇԱԿ

PASDERMAJIAN FOUNDATION SCHOLARSHIP
FONDATION PASDERMAJIAN BOURSE D'ÉTUDES

«Բաստրմաճեան Հիմնադրամ»-ի 2023-2024 ուսումնական տարեշրջանի համալսարանական կրթաթոշակի դիմումագրերը պիտի ընդունուին մինչեւ՝ 1 Նոյեմբեր 2023

Թեկնածուն պարտի ըլլալ՝

- Համալսարանական ուսանող՝ Պսակատր, Մագիստրոս կամ Դոկտորական աստիճանի:
- Յաջող իր ուսումնական արդիւնքներուն մէջ եւ գործունեայ տեղական եւ ի մասնաւորի հայկական կազմակերպութիւններէ եւ միութիւններէ ներս:
- Շրջանաւարտ՝ Մեծն Մոնթրէալի մէջ գործող հայկական երկրորդական վարժարանէ մը: Եթէ վարժարանը այդ ուսումնական տարեշրջանի ընթացքին երկրորդական 5րդ կարգ չունի, ուրեմն տուեալ վարժարանի բարձրագոյն կարգի աշակերտները՝ շրջանաւարտ կը նկատուին:

Բարեհաճե՛ք՝ յ 2023-2024 տարեշրջանի դիմումագրերը պատուիրել կապուելով՝ հետեւեալ է-նամակի հասցէին՝ pasdermajian.scholarship@gmail.com

Նկատի պիտի առնուին միայն լրիւ ամբողջացած եւ է-նամակով ուղարկուած դիմումագրերը, պահանջուած փաստաթուղթերով :

ASSOCIATION CULTURELLE ARMENIENNE TEKEYAN
Թեքեան Մշակութային Միութիւն

REJOIGNEZ-NOUS AVEC VOTRE FAMILLE ET VOS AMIS
POUR

BBQ PARTY

En plein air

MUSIQUE AMUSEMENT

Կիրակի, 3 Սեպտեմբեր 2023
Ժամը 2-էն սկսեալ

Dimanche, le 3 September 2023
À partir de 14:00h

réserver à l'avance

\$30

Jeux Gonflables Et Activités pour Les Enfants

Tekeyan: 514 747-6680

825, rue Manoogian
St-Laurent, Quebec H4N 1Z5

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՌԻԻՆ

Տէր եւ տիկին Հրաչ եւ Անի Թորիկեան հանգուցեալ էտա Ճեռահեան Երզնկացեան-ի մահուան տխուր առիթով «Ապագայ» շաբաթաթերթին կը նուիրեն 50 տուլար:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՌԻԻՆ

Տէր եւ տիկին Գեորգ եւ Մարալ Պալեան Փարթամեան, տիար Արա Պալեան իրենց սիրեցեալ մօր Վարդուհի Պալեանի մահուան առաջին տարելիցին առիթով «ԱՊԱԳԱՅ» շաբաթաթերթին կը նուիրեն 500 տուլար: Նոյն առիթով տէր եւ տիկին Գրիգոր եւ Ռօզ Տիգրանեան, տիար Սամուէլ Քեօշկերեան կը նուիրեն 100-ական տուլար, տէր եւ տիկին Հրաչ եւ Անի Թորիկեան, տիկին Սիմա Արզումանեան, տէր եւ տիկին Պերճ եւ Մարո Գոգորեան 50-ական տուլար:

ԱՅՅԵԼԵՅԷՔ՝
www.abakanews.org